

Nr 277.

Av herr **Johansson** i Tväråselet **m. fl.**, *angående hos hushållningssällskapen anställda vandringsrättares pensionsålder.*

För jordbruksnäringen och dess utövare i nordligaste Sverige är det otvivelaktigt alldeles särskilt av intresse att hushållningssällskapens vandringsrättare, som ha sin huvudsakligaste sysselsättning på resor, äro kraftiga och arbetsföra män, som med kraft och driftighet kunna ägna sig åt sin krävande uppgift. De stora avstånden göra att resorna i de nordligaste länen i vårt land bli alldeles särskilt påfrestande. Det hårda klimatet är även härvid en bidragande faktor att räkna med.

Med hänsyn till jordbrukets uppenbara intressen i denna landsända och under åberopande i tillämpliga delar av Norrbottens hushållningssällskaps utarbetade promemoria hemställes,

att riksdagen måtte hos Kungl. Maj:t göra framställning om utredning angående åtgärder för sänkande av pensionsåldern för hushållningssällskapens vandringsrättare främst inom övre Norrland från 65 till 60 år samt därefter till riksdagen avgiva förslag som av utredningen kan föranledas.

Stockholm 15 januari 1938.

Johan Johansson.

K. G. Viklund.

J. H. Brädefors.

Bilaga.

Avskrift.

P. M.

rörande vandringsrättarnas pensionsålder.

Enligt nu gällande bestämmelser äro hos hushållningssällskapen anställda manliga ordinarie befattningshavare pensionsberättigade i statens pensionsanstalt vid uppnådda 65 levnadsår. Häri inbegripes således även hos hushållningssällskapet anställda resande befattningshavare, såsom konsulenter, vandringsrättare m. fl.

Det torde ligga i öppen dag, att de befattningshavare, som hava sin huvudsakliga eller ständiga sysselsättning på resor, ofta under synnerligen an-

strängande och ogynnsamma förhållanden, i allmänhet tidigare bli mindre arbetsföra, mindre lämpade för sin uppgift och mindre lämpade att följa utvecklingen än sådana, som ha att utföra sitt arbete under gynnsammare och kroppsligen mindre ansträngande betingelser. Ifrågavarande förhållanden äro för visso även betydligt mera framträdande i Norrland och framförallt i övre Norrland än i sydligare delar av landet. Detta beroende på de långa resorna i förening med ett hårt och påfrestande klimat.

Otvivelaktigt skulle för hushållningssällskapets verksamhet mycket vinnas, om samtliga hos dem anställda resande befattningshavare kunde pensioneras vid tidigare ålder än enligt nu gällande bestämmelser. Framför allt framstår det emellertid som ett oeftergivligt villkor, att vandringsrättarna beredas pension tidigare än vad nu är fallet. Enligt hushållningssällskapets uppfattning bör pensionsåldern för dessa tjänstemän ej sättas högre än 55 år eller i varje fall ej högre än 60 år. Det är påtagligt, att vandringsrättare vid denna ålder som regel äro mindre lämpliga för sin krävande sysselsättning, varför de ur allmän synpunkt bör ersättas med yngre och driftigare personer.

Enligt för vandringsrättare hos Norrbottens läns hushållningssällskap gällande instruktion äro dessa med hänsyn till tjänstgöringens art underkastade skyldighet att före uppnådd pensionsålder — enligt nu gällande bestämmelser — avgå från tjänsten, där detta av hushållningssällskapets förvaltningsutskott prövas lämpligt. Det måste emellertid anses som obilligt, att en vandringsrättare, som i sin krafts dagar utfört ett gott och för det allmänna värdefullt arbete, dock först vid 65 års ålder skall erhålla s. k. uppskjuten pension, därest han tidigare på grund av minskad rörlighet etc. nödgas avgå från tjänsten. I all synnerhet som möjligheten att vid sådan avgång erhålla annat arbete i väntan på den uppskjutna pensionen uppenbarligen måste vara mycket liten. Med de medel, som stå till förfogande för hushållningssällskapet hava dessa i allmänhet ej heller möjligheter att utbetala pension åt en i förtid entledigad vandringsrättare intill dess han uppnår stadgad pensionsålder. Härtill kommer, att ifrågavarande befattningshavare äro så lågt avlönade, att det är otänkbart att de av lönen kunna spara något för kommande dagar.

Det synes således ur flera synpunkter vara ett synnerligen viktigt allmänt spörsmål, att en ändring kommer till stånd i förevarande avseende. Med hänsyn till de alltmer ökade uppgifter, som av statsmakterna påläggas hushållningssällskapen, utom den av ålder hushållningssällskapen tillkommande uppgiften av undervisande och upplysande natur, är det synnerligen angeläget, att till sällskapens förfogande finnas arbetskrafter, som besitta — förutom övriga kvalifikationer — den rörlighet och framåtanda, som i så hög grad erfordras, därest uppgifterna skola medhinnas och utföras till verkligt gagn för den näring, hushållningssällskapen äro avsedda att tjäna.

Inom landet voro, enligt tillgängliga uppgifter, under år 1936 anställda 85 st. vandringsrättare, därav 49 inom Norrland och Dalarna. Medelåldern för inom landet anställda 85 vandringsrättare blir under år 1938 45,6 år. Av dessa äro 13 st. eller 15 % 55 år och däröver. Efter 10 år komma åldersförhållandena för dessa tjänstemän att bli väsentligt ogynnsammare, därest de skola kvarstå i tjänst till dess de fyllt 65 år. Av nu anställda vandringsrättare bli då ej mindre än 40 st. emellan 55 och 65 år. Därest ej en ändring av pensionsåldern vidtages, har man alltså efter 10 år kommit därhän, att nära hälften av Sveriges vandringsrättarekår utgöres av mer eller mindre

orkeslösa gubbar. Av de inom Norrland och Dalarna anställda 49 vandringsrättarna ha ej mindre än 23 st. vid denna tid överskridit 55 års åldern. Att en sådan åldersfördelning för tjänstemän av ifrågavarande kategori icke kan vara lycklig för verksamheten, torde ligga i öppen dag.

Det måste sålunda framstå som synnerligen angeläget, att åtgärder vidtagas för tidigare pensionering av vandringsrättarna, och gäller detta i alldeles särskild grad för de, som hava sin tjänstgöring förlagd till övre Norrland.

Luleå den 26 november 1937.

För Norrbottens läns hushållningssällskap:

A. Österman.
